

שמיטה טובה לכולנו

תכנית חוייתית

(לגילאי 10-15)

במה לקהילה בכרמים (ע"ר)

תוכן העניינים

- מבוא: שמיטה – שבת הארץ
- חקלאות
- אחריות חברתית
- אקולוגיה
- צרכנות
- זמן
- סיכום

כתיבה: נעמי ברקוביץ

ניהול הפקה: תמר מילשטיין

ייעוץ מקצועי: עינט קרמר

עריכה לשונית: יונית נעמן

עיצוב: ענת טיקטין

מבוא: שמיטה - שבת הארץ

גיל יעד: כיתות ה' – ח'

משך הפעולה: 45 דקות

מטרות: הילדים יתחילו בהכרות עם שנת השמיטה דרך לימוד של מושגים בסיסיים ממקורות שונים העוסקים בשמיטה.

ציוד נדרש: בלון, טוש ארטליין, דף ציור עץ ואנשים (נספח א') כמספר הילדים, צבעים, משחק חבילה עוברת המורכב מעיתונים, סלוטייפ, פרס שיוחבא בעטיפה האחרונה במשחק, ומקורות בהתאם לסדר הכתוב (כאשר מס' 1 יודבק על העטיפה החיצונית ומס' 13 על העטיפה הפנימית ביותר)

רקע

'וַיִּדְבֹק ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, כִּי תֵבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם - וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לַה'. שִׁשׁ שָׁנִים תִּנְרַע עֹדָה, וְשִׁשׁ שָׁנִים תִּנְמַר כְּרָמָה; וְאָסַפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ. וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית, שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ - שְׁבַת לַה': עֹדָה לֹא תִנְרַע, וְכָרְמָה לֹא תִנְמַר. אֶת סְפִיֹת קְצִירָהּ לֹא תִקְצֹר, וְאֶת-עֲנָבֶיהָ לֹא תִבְצֹר: שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ. וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָה - לָהּ, וּלְעֶבְדָּהּ וּלְאֻמָּתָהּ; וּלְשֹׁכֶיהָ, וּלְתוֹשְׁבֶיהָ, תִּגְרִים עִמָּהּ. וּלְבִקְהָמָהּ וּלְחִיָּהּ אֲשֶׁר בְּאֶרְצָהּ: תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָהּ לְאָכְלָה' (ספר ויקרא פרק כ"ה)

שמיטה הוא כינויה של השנה השביעית במחזור בן שבע שנים. בשנה זו נהוגות מספר מצוות מן התורה העוסקות בשמיטה, כלומר בשחרור האחיזה של האדם בנכסיו הגשמיים:

- שמיטת קרקעות - איסור על עבודת האדמה והפקרת התוצרת לכל דורש
- שמיטת כספים - מחיקת חובות

- קדושת פירות שביעית – התוצרת של שנת השמיטה נחשבת קדושה ואסור להתייחס אליה בזלזול

יש דמיון רב בין יום השבת לשנת השמיטה. כמו השבת, החזרת ומגיעה מדי שבעה ימים, גם השמיטה מתקיימת בכל שבע שנים.

בנוסף לכך, בשתייהן אסורות המלאכות, אם כי באופן קצת שונה. שבת היא יום מנוחה לאדם ואילו השמיטה היא שנה של מנוחה לאדמה.

רבים עמדו על הדמיון וההקבלה שיש בין השבת והשמיטה, וכך כתב הרב קוק בהקדמתו לספר 'שבת הארץ':

'היחיד מתנער מחיי החול לפרקים קרובים בכל שבת. את אותה הפעולה שהשבת פועלת על כל יחיד, פועלת השמיטה על האומה ככללה.'

ואכן, אנו זוכים לפרק זמן של מנוחה בכל שבוע מחדש, ואילו האדמה - מתי מגיע החופש שלה? זמן המנוחה של האדמה מגיע גם הוא, כאשר פעם בשבע שנים אנו מצווים לשמוט את האדמה, להפסיק לעבד אותה, ולתת לה מנוחה ארוכה ומשקמת.

'העבודה, גם אם יוצרת היא, וגם אם הורסת, הרי היא התערבות מצד האדם בעולם הפיסי. המנוחה היא מצב של איזון בין האדם לטבע – אסור לו לאדם לנגוע בטבע, לשנותו בכל דרך שהיא, לא לבנות ולא להרוס דבר. השינוי הקטן ביותר שיעשה האדם בתהליך הטבעי, כמוהו כפגיעה באיזון. השבת היא יום השלום בין האדם לטבע. עבודה מכל סוג שהוא היא סתירתו של אותו איזון עדין בין האדם לטבע. השבת מסמלת את האחדות המושלמת בין האדם לטבע ובין האדם לחברו. על ידי הימנעות מעבודה – דהיינו הימנעות מתהליך של שינוי הטבע והחברה – משחרר עצמו האדם מכבלי הטבע והזמן, אם כי רק ליום אחד בשבוע. היחס בין האדם והטבע והאדם לזולתו הוא יחס של הרמוניה, של שלום ואי התערבות.' (אריך פרום)

מהלך הפעולה

נפתח את הפעילות במשחק תופסת.

לאחר כמה דקות של משחק ישאל המנחה האם יש מישהו שהתעייף. אם כן, הוא יורשה לנוח בצד והשאר ימשיכו לשחק. כך לאורך המשחק כולו, בכל פעם שאחד הילדים יתעייף הוא יורשה לנוח בצד.

לאחר סיום המשחק יתכנסו הילדים יחד ותינתן מנוחה כוללת לכולם.

בשלב זה ישאל המנחה את הילדים איך הרגישו במהלך המשחק,

האם העצירה למנוחה הייתה חיונית ונצרכת או שמא הם יכלו להמשיך לרוץ ולשחק כל משך הפעילות או לפחות למשך זמן נוסף?

האם גם בחיים הם נתקלים בתחושות דומות?

האם בחיים יש ריצה הדורשת מנוחה? מתי ניתנת המנוחה, אם בכלל?

לאחר מכן המנחה יספר לילדים על שנת השמיטה.

אנו עומדים בפתחה של שנה מיוחדת. שנה של מנוחה. אפילו שמה של השנה הזאת 'שנת שמיטה' עשוי לספר לנו לא מעט על משמעויותיה.

שמיטה היא מילה נרדפת לעזיבה, שחרור, הפסקה.

שנה זו ניתנה לנו מתוך ההבנה שהעולם מתנהל בעשייה אינסופית, והוא זקוק לעיתים למנוחה, לפרק זמן שבו נעצרת העשייה היומיומית וניתן זמן לעיסוק בדברים אחרים.

בשנה הקרובה נעסוק במשמעויות השונות הנגזרות משנה מיוחדת זו.

בשלב הבא נשחק במשחק 'החבילה עוברת'. בכל עטיפה יתבקשו הילדים לענות על שאלה כלשהי, לדון או ללמוד מקור הקשור בשנת שמיטה.

המתנה המתחבאת בעטיפה האחרונה תהיה בעלת ערך והקשר לשנת שמיטה (ולא חפיסת שוקולד).

שאלות ומקורות למשחק חבילה עוברת (כדאי להקפיד על הסדר של המקורות והמשימות, כדי לשמור על תהליך הלימוד):

1. שמיטה הוא כינויה של השנה השביעית במחזור בן שבע שנים. כל שנה שביעית נקראת שמיטה, וכל שנה חמישים נקראת יובל.

2. שנת שמיטה נקראת גם 'שבת הארץ'. איך לדעתכם צריכה להיראות שבת של הארץ?

3. "וידבר ה' אל-משה, בזהר סיני לאמר. ^ב דבר אל-בני ישראל, ואמרת אליהם, כי תבאו אל-הארץ, ואשר אני נתן לכם--ושבתה הארץ, שבת לה' ^א שש שנים תזרע שדה, ושש שנים תזמר כרמך; ואספת, את-תבואתה. ^ד ובשנה השביעית, שבת שבתון יהיה לארץ--שבת, לה': שדה לא תזרע, וכרמך לא תזמר. ^ה את ספיח קצירך לא תקצור, ואת-ענבי גזירך לא תבצר: שנת שבתון, יהיה לארץ." (ספר ויקרא, כ"ה)

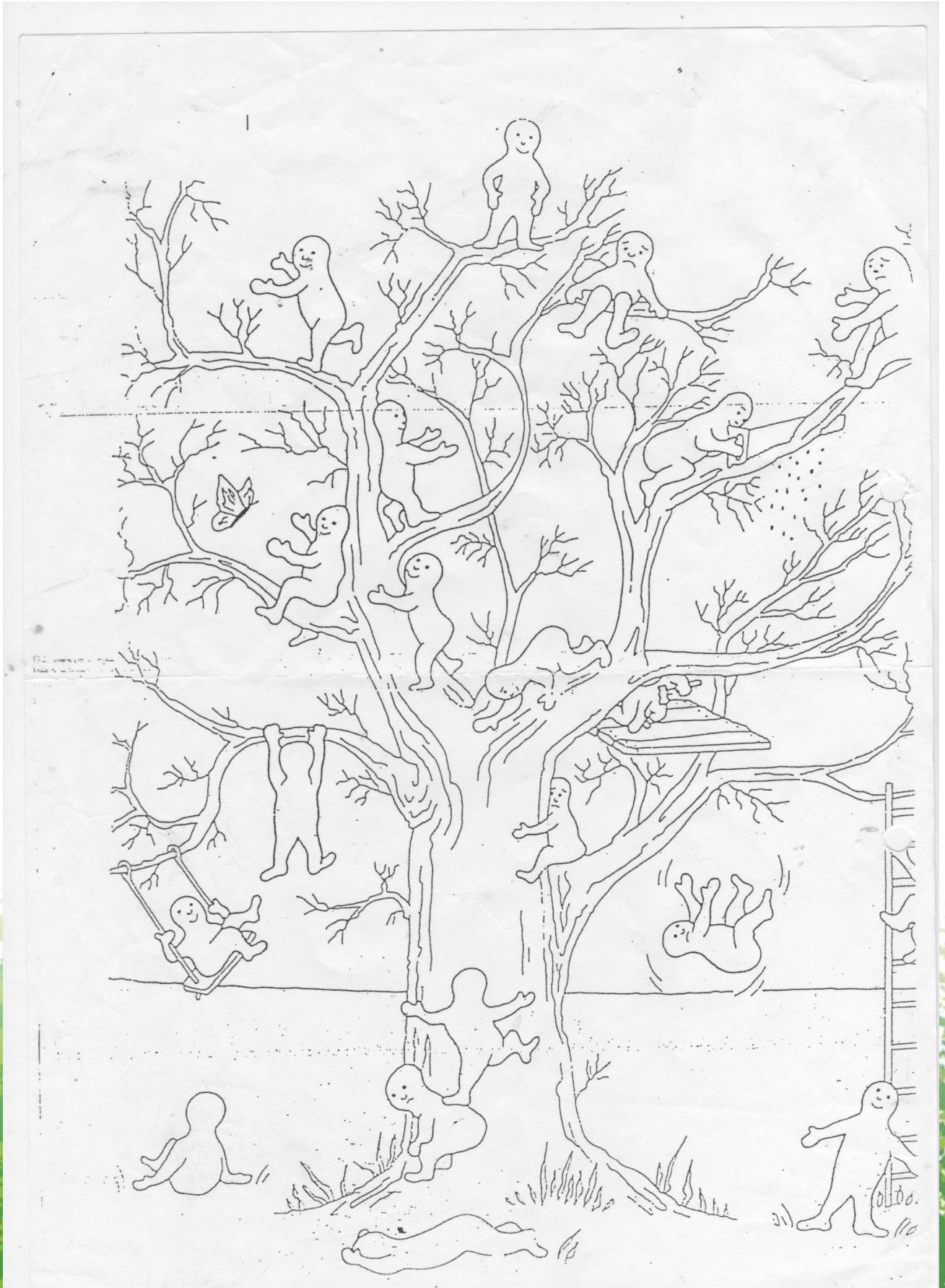
4. בשנת השמיטה אנו מצווים לעזוב ולהפסיק את עבודת האדמה, ולתת לה שנה של מנוחה.

5. 'ושש שנים תזרע את-אדמך; ואספת את-תבואתה. והשביעת תשמטנה ונטשתה, ואכלו אבני עמך, ויתרם תאכל חית השדה; בן-מעשה לכרמך, לזיתך.' (ספר שמות, כ"ג)

6. ציווי נוסף הניתן לנו בשנה זו, מורה על נטישת החובות. כאשר מגיעה שנת השמיטה, אדם אשר היה בעל חוב לאדם אחר, פטור מהחזר החוב.

7. 'מקץ שבע-שנים תעשה שמטה. וזה דבר השמטה--שמוט (עזוב) כל-בעל משה ידו, (כל אדם שהלווה לאדם אחר כסף) ואשר ישה ברהו (שידרוש את החוב מאותו אדם): לא-יגש את-רעהו ואת-אחיו, (לא ידרשו החובות) כי-קרא שמטה לה'. (כיוון שזאת שנת שמיטה) את-הגברי תגש; ואשר יהיה לה את-אחיו, תשמט ידו. (ותר על החובות של בני עמך) אפס, כי לא יהיה-בך אביון... (זאת כדי שלא יהיו אנשים עניים בעמך). בפסוק זה מתוארת מצוות שמיטת החובות בשנת השמיטה. אדם שהלווה לאדם אחר כסף מצווה לשמוט את החוב. מטרתה של מצווה זו היא לתת הזדמנויות נוספות לשיקום ולהתחלה מחדש, מתוך מחשבה ששמיטת החוב נותנת לאדם שלווה כסף הזדמנות להתייצבות כלכלית וחברתית מחודשת.

8. מהי לדעתכם הסיבה לכך שבשנת השמיטה אנו שומטים גם את החובות?
 9. 'וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, הן לא נזרע וְלֹא נִאֶסְף אֶת תְּבוּאָתֵנוּ?': וְצוֹיֵתִי אֶת בְּרִכְתִּי לָכֶם בִּשְׁנָה הַשְּׁשִׁית, וְעָשִׂיתָ אֶת הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: וְזָרְעָתֶם אֶת הַשָּׂדֶה הַשְּׁמִינִת, וְאָכַלְתֶּם מִן הַתְּבוּאָה יָשֹׁן עַד הַשָּׂדֶה הַתְּשִׁיעִת, עַד בּוֹא תְּבוּאָתָהּ, תֹּאכְלוּ יָשֹׁן.'
 10. הקב"ה מבטיח לחקלאים, שאם הם ישמרו את שנת השמיטה, לא יגרם להם נזק כלכלי. איך לדעתכם יכולים בני האדם בימינו אנו להיערך לשנת שמיטה בלי שיחסר להם מזון בשנה זו?
 11. בעבר 98% מהאוכלוסייה בעולם עסקה בחקלאות. כיום רק 2% מתושבי הארץ עוסקים בחקלאות. אם כן, מה יכול להיות הקשר שלנו כיום לשנת השמיטה?
 12. איך אנחנו יכולים לתת לשנה זאת משמעות הנוגעת אלינו? מה אפשר ללמוד ממנה ומה אנחנו יכולים ליישם?
 13. היום נפתח בפנינו צוהר לשנה מיוחדת בעלת משמעות לא רגילה. לאורך השנה נעסוק בהשלכות הרבות שיש לעקרונות השמיטה, בפנים הרבות שיש לשנה זו ובדברים שניתן ללמוד ממנה וליישם בחיינו.
- לסיכום הפעילות יחלק המנחה לילדים את ציור (נספח א') ויבקש מכל ילד לצבוע דמות אחת מתוך הדמויות המצוירות שעם מצבה הזדהה בהקשר של שנת השמיטה.
- למשל: יכול להיות שילד יבחר בדמות שיושבת עם גב לציור ליד העץ ויגיד שאין לו שום קשר לשנה זאת, ויכול להיות שיהיה מי שיבחר בדמות המתנדנדת על העץ, ויגיד שהוא נהנה מכך שיש שנה שנותנת אפשרות למנוחה.
- כל תשובה לגיטימית.
- את הדפים ישמור המנחה לפעילות הסיכום.

חקלאות

גיל יעד: שכבות ה' – ח'

משך הפעולה: 45 דקות

מטרות: המשתתפים יבינו את ערך עבודת האדמה והעיסוק בחקלאות.

הציוד הנדרש: כרטיסיות משחק של מקצועות (שש כרטיסיות לכל משתתף), נתונים בחקלאות (מצורף), תמונות וקטע וידאו על מלאכות הכנת הלחם (מצורפים), אמצעי להקרנת סרטון קצר (מחשב או אייפד).

רקע

'וַיִּדְבֹּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, כִּי תִבְאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם - וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לַה'. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּנְרַע עֹדָה, וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרָמָה; וְאָסַפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ. וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית, שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ - שְׁבַת לַה': עֹדָה לֹא תִנְרַע, וְכֶרֶם לֹא תִזְמַר. אֶת סְפִיַת קְצִירָהּ לֹא תִקְצֹר, וְאֶת-עֲנָבֶי נִזְרָהּ לֹא תִבְצֹר: שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ. וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָה - לָךְ, וּלְעֹבְדָהּ וְלִאֲמָתֶיהָ; וְלִשְׁכִּירָהּ, וּלְתוֹשֶׁבֶתָהּ, הַגֵּרִים עִמָּךְ. וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחֲמִיּהּ אֲשֶׁר בְּאֶרְצָךְ: תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל.' (ספר ויקרא פרק כ"ה)

בשנת השמיטה נהוגות מספר מצוות מן התורה, העיקרית שביניהן שמיטת האדמה שהוראתה איסור על עבודת האדמה והנאה מתוצרתה.

בשל ההשלכות הכלכליות המידיות של מצוות שנת השמיטה ואורח החיים החקלאי בארץ ישראל הייתה מצוות השמיטה אחת הקשות ביותר לקיום במהלך הדורות, ועל כן התורה מפליגה בברכות ושבחים לשומר השמיטה.

בגלל אורח החיים החקלאי שהיה נהוג בארץ ישראל, לשנת השמיטה הייתה משמעות רבה. זו הייתה שנה של הפסקת עבודה, של שמיטה, של פניות מרובה לעיסוק בדברים אחרים.

במהלך הדורות התרחקו מהאדמה ורובנו כבר לא עוסקים בחקלאות, כך ששנת השמיטה בהוראתה כשנת הפסקה מעבודת האדמה, הופכת למשמעותית פחות ופחות.

היום ננסה להבין את חשיבות עבודת האדמה, מדוע התרחקו מעליה והאם וכיצד ניתן לחזור ולעסוק בה.

'רואה אתה, כי האדם במידה שהוא לוקח יותר מן הטבע, הוא הולך ומתרחק ומתעלם ממנו; במידה שחייו מתעשרים, מתרחבים ומתעמקים הוא הולך ובונה לו חייך יותר ויותר עבה בינו ובין הטבע, הולך ומצטמצם ומתכווץ בתוך חומותיו כצב הזה בתוך שריונו עד כי כבר הורגל לחשוב למכשול ראשון, כי חיים לחוד וטבע לחוד. רואה אתה, כי גם המדע, המבקש את אורו הנגלה של הטבע, גם האמנות, המבקשת את אורו הגנוז – שניהם אינם מכריחים את האדם ואינם מצווים עלייו בהחלט, במפגיע, לצאת מתוך קליפתו, לבקש את המרחב, לבקש חיי עולם; שניהם כאילו מבקשים לצמצם את הטבע ולדחוק אותו – זה לתוך חדרי העבודה והדרישה המדעית, וזה לתוך חדרי המשכית – ולעקור את שרשי נשמת האדם האחרונים מתוך הטבע. לכל היותר הם מזמינים את האדם (ובצורה זו ממילא יש בהזמנתם מעין לעג נסתר) לצאת לפרקים, לעתים קרובות או רחוקות, יציאת עראי אל הטבע לבקש תורה מפיהו, להסתכל בו ו'ליהנות' ממנו.'

(א.7. גורדון)

מהלך הפעולה

בשלב ראשון המנחה יחלק לכל משתתפ/ת שישה כרטיסי מקצועות:

עורכת דין	מהנדס/ת היי-טק
חקלאית	טייס/ת
מחנכת	מסעדתית
ספורטאית	רופאה

הילדים ינהלו משא ומתן, שבמהלכו כל משתתף יסתובב בחדר וינסה להשיג רוב של כרטיסים של המקצוע שהוא חושק בו. (לדוגמא: תן לי טייס ואני אתן לך עורך דין וכו')

(ההנחה היא שרוב הילדים ינסו להשיג את המקצועות "השוויים" ולא ירצו להיות חקלאים).
בתום המשא ומתן (לאחר כחמש דקות) בודקים איזה כרטיסים יש לכל אחד. אם יש לך 4 כרטיסים
ממקצוע מסוים, קיבלת את המקצוע.

לאחר המשחק חוזרים למעגל ושואלים את התלמידים:
איזה כרטיסים הכי רציתם להשיג?
מגיעים למסקנה שהם לא רצו להיות חקלאים.

עורכים דיון על השאלה: מדוע אינכם רוצים להיות חקלאים?

מאגר תשובות אפשריות לדוגמא:

השכר זעום

אין מספיק גשם בישראל ולכן תמיד נפסיד

זו עבודה קשה

זו עבודת כפיים שנחשבת פחות

מה, אני נראה לך תאילנדי?

אנחנו לא רוצים לקום בחמש בבוקר

אין לי ידע מקצועי מתאים

לאחר הדיון המנחה יציג את הנתונים הבאים:

בשנת 2010, רק 2 אחוזים מהעובדים הישראלים במשק (כ-40,000 איש/ה)

עבדו בישראל בענפי החקלאות.

(כולל "המעגל השני" של אורזים, משוקים וכו')

בנוסף להם, עובדים בחקלאות 25,000 עובדים זרים.

ישראל היא המדינה שבה אחוז העובדים הזרים בחקלאות הוא הגבוה ביותר בעולם.

בשנים האחרונות קיימת מגמה במסגרתה חקלאים משכירים את אדמותיהם לחברות גדולות שמעבדות שטחים נרחבים.

הרכב התפוקה החקלאית בישראל עומדת על

60% של גידולים צמחיים ו-40% של גידול בעלי חיים והפקת התוצרת שלהם.

רוב המים שבהם משתמשים החקלאים הם מי קולחין שעברו תהליך טיהור לשימוש חוזר

(הנתונים מתוך אתר המידע של הכנסת)

בשלב זה יעורר המנחה דיון:

אז מדוע בכל זאת לבחור בחקלאות? מהו הערך המוסף של העבודה החקלאית?

החקלאות היא בסיס הכול. האוכל שלנו מגיע כולו מהחקלאות, הבגדים שלנו עשויים סיבים של צומח, הנעליים שלנו עשויות פלסטיק או בד או עור שמקורם בטבע.

'האדמה היא מקור החיים והיצירה והתרבות והעצמאות האמתית'.

(א.7. גורדון)

בשלב זה יבקש המנחה מכל אחד מחברי הקבוצה לחשוב על מוצר מוגמר כלשהו שיש לו, שמקורו בטבע. למשל: אני לובש מכנסיים שנתפרו מבד שעשוי מסיבי כותנה.

לאחר מכן יפזר המנחה על הרצפה את התמונות (נספח א') והקטע המופיע מטה:
בתמונות מופיעות מלאכות הכנת הפת, ובקטע מצורף מקור מהתוספתא (קובץ מסורות מתקופת התנאים שלא נכנסו למשנה) הקשור לפעולות חקלאיות אלו.
על הילדים להצליח לסדר את התמונות על פי הקטע הבא:

**' כמה יגע אדם הראשון ולא טעם לוגמה אחת עד שזרע וחרש וקצר ועמר ודש וזרה וברר וטחן והרקיד ולש ואפה ואחר כך אכל ואני עומד בשחרית ומוצא אני את כל אילי לפני.'
(תוספתא ברכות ו', ב')**

למדריך - פתרונות למשחק:

זרע

חרש

קצר

עמר

דש

זרה

ברר

טחן

הרקיד

לש

אפה

אכל

לאחר המשחק יסכם המנחה: בקטע שקראנו מתוארות כל המלאכות שצריך לעשות בכדי לייצר כיכר של לחם. בעבר, כל אחד חרש את השדה שלו, זרע שם חיטה, חיכה שהיא תגדל ואחר כך קצר אותה, איגד אותה לאלומות, הביא אותה אל הגורן, שם הוא הפריד את הגרגירים משאר השיבולת, ברר את הגרגירים, טחן אותם, ניפה את הקמח, לש את הקמח לבצק, אפה... ורק אז, יכול היה להגיש את הלחם אל השולחן. מציאות זו כה רחוקה מאתנו היום, כשאנו יכולים פשוט ללכת לסופר הקרוב ולקנות שם תמורת כמה שקלים לחם טרי.

במהלך הפעילות ראינו איך החקלאות הפכה מהמקצוע העיקרי בארץ ישראל למקצוע נחות, שאין כמעט מי שרוצה בו, איך הקשיים הרבים שכרוכים בעבודה זו גרמו לנו להתרחק מעל האדמה. אך עם כל זאת, גם ראינו שלא ניתן באמת לוותר על החקלאות. אפילו אם העובדה הזו נסותרת מעינינו, החקלאות היא מרכז חיינו.

תוכנית זו העוסקת ברובה בשמיטה החקלאית, נותנת לנו הזדמנות חדשה להתקרב אל האדמה, להרגיש אותה ולהתחבר אליה וגם לזכור שלא רק האדמה צריכה לנוח אלא גם עובדי האדמה.

לאחר הסיכום יקרין המנחה את הסרט הקצר הבא:

<https://www.youtube.com/watch?v=zY-yPgfbUW4>

הסרט ערוך מתוך 'תוכנית חסכון' בערוץ 2 ומתאר את תופעת הגינות הקהילתיות. לאחר הסרט יציע המנחה לילדים להקים גינה כזאת, ויחד יבחרו אם מתאים להקים גינה כזאת יחד בשטח הפעילות הקבוע או שכל אחד יקים בביתו או בשכונתו. המנחה יסביר את הערך שבקיום גינה כזאת: במובן החברתי, הגינה מאפשרת לנו לעבוד ביחד לקיום משאב ששייך לכולנו, ובמובן החקלאי, באמצעות העבודה בגינה אנו זוכים בהזדמנות לעסוק בעבודת האדמה ולתרום ולו במעט לתהליך יצירת המזון שמגיע לשולחננו.

הבהרה חשובה: כפי שלמדנו, אסור לעסוק בעבודת אדמה בשנת השמיטה ולכן שתילה של גינה כזאת לא תתאפשר בימים אלה. לחילופין, אפשר לדחות קצת את שתילת הגינה לשנה אחרי שנת השמיטה או לשתול את הירקות או העשבים במצע מנותק מהאדמה, כמו אדנית או כד.

שמיטה טובה לכולנו

נספח א'

' כמה יגע אדם הראשון ולא טעם לוגמה אחת עד שזרע וחרש וקצר ועָמַר ודש וזרה וברר וטחן והרקיד ולש ואפה ואחר כך אכל ואני עומד בשחרית ומוצא אני את כל אילו לפני.'
(תוספתא ברכות ו', ב')

שמיטה
ישראלית

במה לקהילה
בכרמים
Community Stage
منصة للمجتمع

טביונברי
JEWISH NATURE

הסוכנות היהודית
לארץ
JEWISH AGENCY
FOR ISRAEL
ישראל

אחריות חברתית

גיל יעד: שכבות ה' – ח'

משך הפעולה: 45 דקות

מטרות: המשתתפים יבינו כי על כולנו מוטלת האחריות לחברה בה אנו חיים.

הציוד הנדרש: סליל סרט דביק/ איזולירבנד, מדבקות ממוספרות מ-1 עד 25, חפיסת שוקולד, 2 חפיסות ופלים, כרטיסיות ממוספרות מ-1 עד 15, קובייה עם המספרים 1-4, (אלא אם כן הקבוצה מונה יותר מ-20 ילדים, הוראות לכמויות נוספות מופיעות בהמשך), תמונות ילדים מודפסות (מצורף).

רקע

"מִקֵּץ שִׁבְע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה. וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה--שְׁמוּט כָּל-בְּעַל מִשָּׁה יָדוּ, (כל מלווה כספים) אֲשֶׁר יִשֶּׂה בְּרַעְיוֹ (אשר הלווה כסף לאדם אחר) לֹא-יִגָּשׁ (לא ידרוש את החוב) אֶת-רַעְיוֹ וְאֶת-אֲחִיו, כִּי-קָרָא שְׁמִטָּה לָהּ. אֶת-הַנִּכְרִי תִגָּשׁ; וְאֲשֶׁר יִהְיֶה לָּךְ אֶת-אֲחִיךָ, תִּשְׁמָט יָדָךְ. אָפֶס, כִּי לֹא יִהְיֶה-בָּךְ אֲבִיּוֹן..."

(ספר דברים פרק ט"ו)

אמנם נראה כי החוק המקראי המורה על שנת השמיטה עוסק בעיקר באיסור על עבודה חקלאית, אך מעיון קצר בפסוקים ניתן לראות שישנם ציוויים נוספים בשנה זאת. בפסוקים אלה, מצווה עם ישראל בשמיטת כל החובות הקיימים ובמתן הזדמנות של שיקום כלכלי חברתי בכל חלקי העם. מיד אחר כך מזהירה התורה מפני אפשרות של הימנעות מהלוואת כספים לעניים מחשש שהשמיטה תשמוט את החובות.

'הַשְּׁמֶר לָךְ פֶּן-יִהְיֶה דְּבַר עַם-לְבָבְךָ בְּלִיעַל לֵאמֹר, קִרְבָּה שְׁנַת-הַשְּׁבִיעִי שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה, וְרָעָה עֵינֶךָ בְּאֲחִיךָ הָאֲבִיּוֹן, וְלֹא תִתֵּן לוֹ; וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל-יְהוָה, וְהָיָה בָּךְ חֲטָא'

(ספר דברים פרק ט"ו)

התורה נותנת הבטחה, כי מי שאכן יקיים מצווה זו, יזכה לכל טוב:

'כִּי בְּגִלְלֵי הַדֶּבֶר הַזֶּה, יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל-מַעֲשֶׂיךָ, וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ'
(ספר דברים פרק ט"ו)

"כדי לשמור על השוויון הפסיכולוגי של העם העברי - באה השמיטה. בשנת השמיטה, פעם לשבע שנים, אין בעלות על האדמה. האדמה שבה אל יוצרה ומחלקה. בכל השנה הזאת – הפקר היא האדמה לכולם, וירגיש העשיר כי עשירותו אינה בת-קיימא, וירגיש העני כי עניותו אינה מתמדת."
(הרב יצחק נוסבוי)

חוסנה וכוחה של חברה נבחנים באיכותה האנושית וביחסה לחלשים שבתוכה. מתפקידה של החברה להכיר בזכויות כל בני האדם להגשים את שאיפותיהם ולדאוג לצמצום הפערים הקיימים בין בני האדם. לעיתים, כדי לצמצם את הפערים הקיימים לא די במניעת אפליה, אלא יש צורך ביצירת משאבים נוספים עבור קבוצות מסוימות הזקוקות לכך. רק באמצעים אלה נצליח לייצר מצב שבו ניתנת הזדמנות שווה לכל בני האדם החיים בחברה – לא משנה מאילו רקע כלכלי הם מגיעים.

בשנת השמיטה ניתן משאב נוסף לאלו הזקוקים לו, והוא הוויתור על החובות הכלכליים. ציווי זה ניתן מתוך השאיפה לצמצם את הפער בחברה, בה מתקיימים אלה לצד אלה אנשים עניים ואנשים בעלי עושר רב.

מהלך הפעולה

המנחה יסביר בקצרה את הרקע למפגש, ולאחר מכן נשחק משחק.
לפני הפעילות יצייר המנחה בעזרת סרט דביק או איזולירבנד, משחק מסלול עם 25 ריבועים על הרצפה, באופן הבא:

21	22	23	24	25 סיום שוקולד
20	19 ופלים	18	17	16
11	12	13	14	15
10 ופלים	9	8	7	6
1 התחלה	2	3	4	5

בתחנה מס' 25 יניח המנחה חפיסת שוקולד, ובתחנות 10 ו-19 ופלים.

מטרת המשחק: לזכות בשוקולד.

נקודת הפתיחה לא זהה, והיא תקבע בצורה הבאה: המנחה יחזיק חבילת כרטיסיות ממספרות מ-1 ועד 15 מעורבבת היטב, והכרטיסים יחולקו לילדים (בצורה עיוורת). מקומו של כל ילד במשחק יהיה המספר הכתוב בכרטיס שקיבל.

ניתן להוסיף כרטיסים לא ממספרים. מי שיקבל אותם לא ישתתף במשחק.

ההתקדמות במשחק תתבצע בעזרת הטלת קובייה עם המספרים 1, 2, 3, 4 (בלי 5 או 6).

ילד שיגיע למשבצות 10 ו-19 יזכה בוופלים ובזכות לחוקק חוק למשחק שמחייב את כל המשתתפים בו. (הילדים יכולים לבחור איזה חוק לחוקק, כזה שעוזר להם להתקדם במהירות במשחק ולנצח, או כזה העוזר למי שנותר מאחור וזקוק לעזרה. אסור לילדים לחוקק חוק שיבטל את הוראות המנחה שיכול בעצמו לחוקק מדי פעם חוקים כדי להפוך את המשחק למעניין יותר.)

(במידה שמספר הילדים המשתתפים גבוה מ-20, נכפיל את לוח המשחק ל-50 משבצות, כאשר במשבצת החמישים יהיה הסיום עם הפרס, במשבצות 17,25,34 יהיו חבילות ופלים ורשות לחוקק חוק, ומספר הכרטיסיות הממוספרות יעלה ל-25).

בסוף המשחק נבחן:

- איך הילדים הרגישו?
- האם המשחק משקף מציאות חברתית שבה מי שנקודת הפתיחה שלו הייתה טובה יותר הצליח לנצח בקלות רבה יותר?
- במשחק התגלה שיכולת ההשפעה (חקיקת החוקים) נמצאת באזורי המספרים הגבוהים, האם זה כך גם במציאות? המשחק יצר תנאים התחלתיים לא שוויוניים. זה השפיע? באיזה אופן?
- מה המשמעות של פרס נוסף (כמו זה שהיה במשבצות עם הוופלים) במציאות?
- האם במציאות ניתנת הזדמנות שווה לכולם?
- האם ראוי להבטיח הזדמנות שווה לכולם, ואם כן, כיצד ניתן לעשות זאת?
- האם יש זכויות שמגיעות רק לחלק מהאנשים? אם כן, למי? (חיילים משוחררים, יולדות, נכים וכו')

'השאלה היא איפה צריך לבדוק או איפה צריך להבטיח את השוויון.

האם השוויון צריך להיות במוצא של תהליך כלשהו או בתוצאה של אותו תהליך.

או בתרגום עממי: האם מדובר על שוויון הזדמנויות או על שוויון בתוצאות.

(מתוך אתר הצופים)

בשלב זה יציג המנחה את ארבע התמונות הבאות:

ויבקש מחברי הקבוצה לתאר:

מהם המאפיינים הדומים של הילדים המוצגים בתמונות? במה הם שונים זה מזה? האם לדעתכם לארבעת הילדים האלה יש נתוני פתיחה שווים בדרך להצלחה? האם לדעתכם לארבעת הילדים האלה יש אותו סיכוי להצלחה?

לאחר ההבחנה ישאל המנחה: לו היינו מעניקים לכל אחד מהילדים בתמונה את כל מה שהוא היה זקוק לו (שוויון בהזדמנויות) כדי להפוך בגיל 25 לעורך דין מצליח, האם אתם חושבים שכאשר הם יגיעו לגיל 25 כולם יהיו עורכי דין מצליחים?

אם תענה הקבוצה בחיוב, יאתגר המנחה את ההנחה הזאת וישאל: האם לדעתכם כולם מסוגלים לשבת וללמוד ברצינות ארבע שנים באוניברסיטה? האם כולם רוצים להיות עורכי דין? אולי יש להם רצון להפוך להיות משהו אחר?

אם הקבוצה תענה בשלילה, ישאל המנחה מדוע לא? וינסה יחד עם הקבוצה לברר כיצד לאחר שניתנה לכולם הזדמנות שווה להיות עורכי דין מצליחים, לא כולם נהפכו להיות כאלה.

המנחה יסכם:

בשנת השמיטה ניתן ציווי לשמיטת (עזיבת) החובות ומכאן הזדמנות להתחלה מחדש. שנת השמיטה יוצרת חוקים שעוזרים לשוויון בין כל בני האדם ותפקידם לצמצם את הפער ולשמור על החברה. בניגוד למה שחווינו במשחק המשבצות, בו כל אחד היה צריך להתמודד עם נתוני פתיחה לא שוויוניים שגרמו לתחושת חוסר הוגנות, בשמיטה ניתנת לכולם נקודת פתיחה נטולת חובות לכל בני האדם. גילינו בסבב האחרון על עורכי הדין, שאין שוויון בתוצאות ועלינו מוטלת חובת ההשתדלות לאפשר לכולם הזדמנות שווה.

אקולוגיה

גיל יעד: כיתות ה' – ח'

משך הפעולה: 45 דקות

מטרות: הילדים יבינו כי מעשי האדם משפיעים על כדור הארץ והמערכת האקולוגית כולה.

הציוד הנדרש: רשימת פעולות (נספח א'), מדבקות, טוש ארטליין, שקית זבל, בקבוק פלסטיק, פאזל כדור הארץ (נספח ב'), כרטיסי משימה, שאלה והפתעה (נספח ג'), קטע קריאה לסיום.

רקע

'וְשָׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת-אֲרָצְךָ; וְאַסְפָּתָ אֶת-תְּבוּאָתָהּ. וְהִשְׁבִּיעַת תְּשֻׁמָּטָהּ וְנִטְשָׁתָהּ,

וְאָכְלוּ אֲבִינֵי עַמְּךָ. וְיִתְּרָם תֹּאכַל חֵיט הַשָּׂדֶה; כֹּן-תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ, לְזִיתְךָ'

(ספר שמות פרק כ"ג)

על פי פסוקים אלה ניתן לראות בציווי השמיטה טעם אקולוגי:

התורה מצווה שאת פירות הארץ המופקרים בשנת השמיטה יאכלו העניים, ואת מה שיישאר תאכל חיית השדה. בשנה זו מבקשת התורה לשנות את המאזן שנוצר, היא מתירה את הבעלות על הקרקע, ומאפשרת לכל בני האדם ובעלי החיים לקבל זכות שווה על היבול. שינוי זה בהתנהלות בני האדם מבקש להחזיר את הטבע למקומו הראשוני, בו כולם התנהלו בתוך הטבע יחד, מתוך שותפות, ולאדם לא הייתה בעלות על הטבע ועל בעלי החיים.

שנה זו מבקשת לאזן את המערך האקולוגי שפעילות תעשייתית מופרזת שמעודד האדם פוגעת בו, לבטל את בעלות האדם על האדמה ולהתיר את הטבע לכל.

בנוסף, יש הטוענים כי שמיטת הקרקע לשנה מדי שבע שנים תורמת לשיפור איכותה של האדמה.

'את הקשר שבין שמיטה וחברה ניתן לראות גם בצד הצרכני.'

ידוע שבשנת שמיטה הסחר מצטמצם משום שאסור לסחור בפירות שביעית, ועל אדם ליטול מן הפירות והירקות רק כפי צרכו.

אסור לו לאגור מזון, לצבור הון. ההנחיה היא: "כלה מן השדה – כלה מן הבית".

מצווה זו מביאה את האדם לברר מהם צרכיו האמתיים ולא ללכת שולל אחר פיתויי החברה הצרכנית ואחר פרסומות שמצויות תחת כל עץ רענן.

ההשפעה החברתית של מהלך מעין זה ברורה.

כמוה גם ההשפעה הסביבתית: ככל שנסגל לעצמו אורח חיים שבו אנו קונים רק מה שאנו צריכים - כמות הפסולת תקטן. כיום, לעומת זאת, אנו חיים במציאות שבה 20% מאוכלוסיית העולם צורכת 80% מכלל המשאבים.

טביעת הרגל האקולוגית שלנו הולכת וגדלה, ואנו צורכים הרבה יותר ממה שיש לעולם להציע לנו.

(ספר הקניון / דניאל שליט)

מהלך הפעולה

נפתח בהסבר קצר מן המבוא.

לאחריו נשחק משחק: המנחה יקריא רשימת פעולות יומיומיות (נספח א'), כל הילדים יעמדו בשורה על יד הקיר ויתקדמו צעד אחד אם הם מבצעים את הפעולה שהמנחה מקריא. לאחר סיום הקראת כל הפעולות וצעידת הצעדים, נדביק מדבקה עם שם על הרצפה במקום שאליו כל ילד הגיע.

בשלב השני: הילדים יחזרו לעמוד ליד הקיר. המנחה יקריא פעולות אקולוגיות, וגם הפעם יתבקשו הילדים לצעוד צעד אחד בכל פעם שמוקראת פעולה שהם מבצעים.

עם סיום השלב השני, נמדוד את הפער בין השלבים.

לאחר המשחק יתבקשו הילדים לחתום על אמנה, במסגרתה יתחייבו כל הילדים לעשות דבר אחד יותר כדי לשמור על הסביבה.

לאחר מכן, נחלק את הקבוצה ל-3 קבוצות ונשחק במשחק הבא:

המטרה היא הרכבת פאזל גדול של כדור הארץ. על מנת להשיג את החלקים הנדרשים להשלמת הפאזל, תתבקש כל קבוצה בתורה להרים כרטיס עם משימה, שאלה או הפתעה מערימת הכרטיסים.

עם השלמת המשימה, תקבל הקבוצה חתיכה מהפאזל. אם הקבוצה לא הצליחה במשימה, ענתה תשובה שגויה על השאלה שנשאלה או קיבלה כרטיס הפתעה מעכב, לא תחולק לה חתיכת פאזל.

הפאזל הוא כללי לכל חברי הקבוצה, ומהווה משל: כדור הארץ שלנו מושפע ממעשיו הטובים והרעים של כל אדם, וכך הוא ניזוק או משתפר. כך גם במשחק, כדור הארץ שייך לכל חברי הקבוצה ומעשהו של כל אחד מחברי הקבוצה משפיע על התקדמותנו במשחק. כל מעשה מקרב או מרחיק אותנו מהשלמת הפאזל.

משימות

- למלא שקית זבל בחמש דקות
- לכתוב סלוגן אקולוגי בעזרת הזבל שנאסף
- למצוא 5 שימושים לבקבוק פלסטיק
- עליכם לכתוב סיסמא אקולוגית על המדבקות שלפניכם ולחלק לחברי הקבוצה

שאלות

- חוק הפיקדון הוא חוק הקובע כי בכל פעם שאנו קונים מיכל של משקה הכלול בחוק - מפלסטיק, מזכוכית או ממתכת - נשלם עליו פיקדון של 25 אגורות. היצרנים או היבואנים של המשקאות חייבים לסמן על מכלי המשקה החייבים בפיקדון סימון מיוחד, וכאשר נחזיר את הבקבוק נקבל בחזרה את דמי הפיקדון.
- איזה מכלים נכללים בחוק זה? (עד ליטר וחצי)
- החור באוזון הוא מקום שבו שכבת האוזון המגנה עלינו מקרינת השמש התדלדלה בעקבות פליטה של גזים רעילים. באיזה מקום בעולם החור באוזון הוא הגדול ביותר? (הקוטב הדרומי)
- מהו מחזור?
- כמה זמן לוקח לפחית להתכלות? (200 – 500 שנים)

כרטיסי הפתעה

- הדבקת מסטיק מתחת לשולחן – פספסת תור
- הבאת פחית לסל המחזור – קח חתיכת פאזל
- זרקת ברחוב שקית במבה – פספסת תור
- יצאת מהחדר ולא כיבית את האור – פספסת תור
- לקחת מהסופר שקית ניילון – קח עוד כרטיס
- יצאת עם הכלב לטיול ואספת את צרכיו – קח חתיכת פאזל

לאחר סיום המשחק יקריא המנחה את המכתב הבא, ולאחריו יסכם:

'איך תוכלו לקנות או למכור את השמים? את חמימות האדמה? הרעיון זר לנו.

איננו בעליהם של רעננות האוויר או נצנוץ המים;

איך תוכלו לקנותם מעמנו? אנו נחליט בזמננו.

'כל חלק מאדמה זו קדוש לבני עמי. כל מחט אורן בזהקת, כל חוף חולי, כל הערפילים בעובי היער, כל קרחת ער, כל זמזום חרק קדוש בזיכרונם של בני עמי. אנו יודעים כי האדם הלבן אינו מבין את דרכינו. כל חלקת אדמה זהה עבורו לאחרת, שכן הוא זר הבא בלילה ולוקח מן האדמה את שהוא צריך. הארץ אינה אחת, אלא אויבתו, ומשכבש אותה, הוא נע הלאה. הוא עוזב את קברות אבותיו, ונשימת ילדיו נשכחת. מראה עריכם מכאיב לעיני האדם האדום. אך ייתכן שהאדם האדום הוא פרא, ולכן אינו מבין. אין מקום שקט בערי האדם הלבן. אין מקום להאזין לעלי האביב או למשק כנפי חרק. אך אני פרא ולכן איני מבין – הטרטור רק נראה כי הוא מכאיב לאוזן. מהו טעם החיים אם אין אדם יכול לשמוע את המיית התור או את ויכוחי פרדעים סביב האגם בליל? האדם האדום מעדיף את הצליל הרך של הרוח שהצטללה מגשם בצהרי יום, או שבושמה במחטי אורן; האוויר יקר לאדם האדום, שכן הכול חולקים נשימה אחת: החיות, העצים ובני האדם.

נראה כי האדם הלבן אינו מבחין באוויר שהוא נושם; כגוסס ימים רבים – הוא אדיש לצחנה.

כל הדברים קשורים זה בזה. מה שקורה לארץ קורה לבני הארץ...

כשייעלם מן האדמה אחרון אדומי העור, וזיכרוננו יהי לצל ענן החולף מעל למישור, חופים ויערות, אלו עוד יחזיקו את רוחם של בני עמי, שכן הם אהבו את האדמה כשם שתינוק אוהב את פעימת הלב של אמו.

אם נמכור את אדמתנו, אהבו אותה כשם שאנו אהבנו. דאגו לה כשם שאנו דאגנו. החזיקה בזיכרונכם כשם שהיא כשקבלתם אותה מעמנו. ועם כל כוחכם, אונכם ולבכם – שימרו אותה לילדיכם ואהבו אותה כשם שהאל אוהב את כולנו. דבר אחד אנו יודעים: אלוהינו הוא אחד. אדמה זו יקרה לו. אפילו האדם הלבן אינו יכול להימלט מהגורל המשותף לכול!'

(מכתב המיוחס לצ'יף האינדיאני של סיאטל, כתגובה לבקשת נשיא ארצות הברית לרכוש את אדמות השבט בשנת 1855)

נספח א':

פעולות יומיומיות	פעולות אקולוגיות
אני זורק/ת זבל לפח	אני מפריד/ה אשפה
אני עוזר/ת לאימא לערוך קניות	אני חוסכ/ת בשקיות ניילון
יש לי חיית מחמד	אני אוספ/ת את צרכי הכלב שלי
אני עושה פיקניק עם חברים	אני ממעיט/ה בשימוש בכלים חד פעמיים
אני יוצא/ת עם המשפחה לטייל	אני לא זורק/ת זבל בטבע
אני אוהב/ת ללכת לים	אני נזהר/ת לא לפגוע בבעלי חיים
אני אוהב/ת להיפגש עם חברים	אני משתדל/ת גם ללכת ברגל
אני הולכ/ת לקניון	אני קונה רק מה שאני צריכ/ה

נספח ג':

חוק הפיקדון הוא חוק הקובע כי בכל פעם שאנו קונים מכל משקה הכלול בחוק - מפלסטיק, מזכוכית או ממתכת - נשלם עליו פיקדון של 25 אגורות.

היצרנים או היבואנים של המשקאות חייבים לסמן על מכלי המשקה החייבים בפיקדון סימון מיוחד, וכאשר נחזיר את הבקבוק נקבל בחזרה את דמי הפיקדון.

אילו מכלים נכללים בחוק הפיקדון?

החור באוזון הוא מקום שבו שכבת האוזון המגנה עלינו מקרינת השמש התדלדלה בעקבות פליטה של גזים רעילים.

באיזה מקום בעולם חור האוזון הוא הגדול ביותר?

לקחת מהסופר שקית ניילון – קח עוד כרטיס

עליכם למצוא כמה שיותר שימושים לבקבוק פלסטיק

עליכם לכתוב סלוגן אקולוגי בעזרת הזבל שנאסף

מהו מיחזור?

עליכם למלא שקית זבל בחמש דקות

יצאת מהחדר ולא כיבית את האור – פספסת תור

כמה זמן לוקח לפחית להתכלות?

יצאת עם הכלב לטיול ואספת את צרכיו – קח חתיכת פאזל

זרקת ברחוב שקית במבה – פספסת תור

הבאת פחית לסל המחזור – קח חתיכת פאזל

עליכם לכתוב סיסמא אקולוגית על המדבקות שלפניכם ולחלק לחברי הקבוצה

הדבקת מסטיק מתחת לשולחן – פספסת תור

צרכנות

גיל יעד: שכבות ה' – ח'

משך הפעולה: 45 דקות

מטרות: המשתתפים ילמדו מהם ההבדלים בין צריכה לצרכנות.

ציוד נדרש: סיפור דייג (מצורף), פתקים לבנים, עטים, מד צריכה וצרכנות, סלוטייפ, בריסטולים, אמצעי להקרנת סרטון (מחשב או אייפד), מכחולים, טושים, צבעי גואש.

רקע

כל אחד מן היצורים בתבל צורך אוויר, מים, מזון וקורת גג. האדם צורך יותר מכולם.

הבעיה מתעוררת כאשר הצריכה הופכת לצרכנות, כך שהשגתו של האמצעי החיוני מתחלפת בשאיפה מתמדת לצורך שנעשית תכלית בפני עצמה, קורח חברתי ואילוץ כלכלי ובילוי מועדף.

צרכנות זו מדלדלת את משאבי הטבע ומייצרת כמויות אדירות של פסולת. הפסולת תופסת מקום רב וגורמת למפגעים רבים: ריח רע, מחלות, זיהום אוויר, זיהום נחלים ומי תהום.

במהלך שנת השמיטה, ניתנת לאנושות הזדמנות להפסקה מצרכנות, אפשרות לעסוק בענייני רוח, חברה ותרבות ולנוח מהמרדף האינסופי אחר הישגים חומריים.

צמצום הצריכה גורר בהכרח צמצום של ניצול משאבי הטבע ובמקביל מצטמצמים הפסולת והמזהמים.

מן העקרונות הנלמדים ממצוות השמיטה ניתן למנף את ערך ההסתפקות ב'יש' וב'קיים' ולהדגיש את חסרונותיה של צרכנות מיותרת (בפן האישי ובפן האקולוגי).

בהזדמנות זו ניתן לעורר מודעות ל'צריכה ירוקה', שהיא צרכנות אחראית מבחינה סביבתית ולעודד צריכה מוגבלת מתוך הסתפקות במועט תוך שימוש במוצרים העשויים חומרים המפחיתים פגיעה בסביבה.

'בחברה המקראית שנשענה כמעט רק על חקלאות הייתה לשונה השביעית משמעות דרמטית. אפילו הייצור הואט מאוד – שהרי רוב העבודות החקלאיות נאסרו. אך לענייננו משמעותית יותר ההשלכה על המסחר והצרכנות. המסחר הצטמצם – שהרי אסור לסחור בפירות שביעית. בשנת השמיטה האדם קוטף מן השדה את המזון הנחוץ לו ולבני ביתו ותו לא.

אין אגירת רכוש. אין צבירת הון. אין שעבוד לטירוף הצרכני!

(הרב חיים נבון)

מהלך הפעולה

בשלב ראשון יספר המנחה למשתתפים את הסיפור הבא:

'מעשה באדם אחד שהיה הולך על המזח וראה דייג אחד דג דגים להנאתו ולמחייתו.

שאל אותו: 'תגיד לי, אינך רוצה להרוויח יותר כסף? קנה לך סירה גדולה יותר וכך תוכל לדוג יותר דגים ולהרוויח יותר כסף'

'ואז?' שאל אותו הדייג 'מה יצא לי מזה?'

אמר לו האיש: 'לאחר שיהיה לך כסף רב יותר תוכל לקנות לך ספינה גדולה יותר, תוכל להיכנס עמוק יותר אל תוך הים ולדוג יותר דגים. וכך תוכל להרוויח יותר כסף.'

'נו?' שאל אותו הדייג 'ועם כל הכסף הזה, מה אעשה?'

אמר לו האיש: 'תוכל לקנות ספינה עוד יותר גדולה ולשכור פועלים וכך לדוג יותר דגים בזמן קצר יותר ולהרוויח יותר כסף.'

'ועם הכסף הזה, מה אעשה?' שאל אותו בתמימות הדייג.

אמר לו האיש: 'האם אינך רוצה שיהיו לך ספינות גדולות ועובדים רבים ותוכל לדוג הרבה יותר דגים ולהרוויח יותר כסף?'

'ואז?' שאל אותו הדייג 'מה אעשה עם הכסף הרב?'

אמר לו האיש: 'שכור לך איש טוב ושים אותו מנהל על כל ספינותיך ועסקיך ותחתיו יהיו לו פועליך ואתה תוכל לשבת לך בשקט ולדוג דגים להנאתך.'

אמר לו הדייג: 'טיפש שבעולם, הרי זה מה שאני עושה עכשיו!'

לאחר הסיפור יחלק המנחה לכל ילד חמישה פתקים קטנים ועט, כל ילד יתבקש לכתוב חמישה דברים שהוא אוהב לעשות או עושה אותם מדי יום.

לאחר מכן יתלה המנחה על קיר החדר פלקט עם מד הצריכה הבא:

צרכנות	צריכה
--------	-------

מיד לאחר תליית המד ינתן הסבר על ההבדל בין צריכה לצרכנות.

צריכה - שימוש בדבר מסוים לסיפוק צורך כלשהו.

צרכנות – תרבות שהופכת את הצריכה לעיסוק חברתי ולבילוי מועדף.

בשלב זה יבקש המנחה מהמשתתפים למקם את הפתקים שכתבו על המד שעל הקיר.

בשלב הזה יש להכריע האם הפעולה שנתלתה על המד עונה להגדרה של צריכה, צרכנות או שמא היא נמצאת איפשהו על הטווח שביניהן (קרובה יותר לאחד הצדדים או באמצע).

למשל: אחד המשתתפים ציין על גבי הפתק פעולה של עריכת קניות בסופר, וכעת עליו להחליט היכן יש למקם את הפעולה הזאת על גבי הציר.

(בסוגיית הקניות אפשר לדבר על כך שחלק מהקניות שלנו מהוות פעולה חיונית של צריכה וחלקן מונעות מתרבות של צרכנות מיותרת.)

לאחר מיקום כל הפתקים על המד, יעבור המנחה יחד עם המשתתפים על הפעולות שהודבקו. אם יש צורך להזיז את אחת הפעולות לכיוון הצריכה או הצרכנות, ישאל המנחה ישאל את המשתתפים מדוע הם בחרו להדביק במקום זה והאם יש מקום לשינוי (בהתאם להגדרות צריכה וצרכנות שהוגדרו).

בשלב זה יצפו המשתתפים בפרסומת לקורנפלקס של תלמה.

<https://www.youtube.com/watch?v=HuRuoWyWxL8>

הפרסומת מנסה להעביר מסר לפיו אם תאכל קורנפלקס של תלמה, תהפוך להיות ספורטאי אלוף. עם סיום הצפייה, יערוך המנחה דיון:

- מה המסר הנובע מהפרסומת שראינו?
- האם יש קשר בין המוצר שאותו משווקים לבין מה שמוצג בפרסומת?
- אם כן, מה הקשר ביניהם?
- האם פרסומות גורמות לנו לצרוך יותר מהמוצר המוצג בפרסומת?
- האם אנו מרוויחים דבר מה מהצפייה בפרסומת? אם כן, מה? אם לא, אז מי כן מרוויח?
- מדוע בפרסומת לא מציגים את ערכי המוצר ותו לא?

לאחר הדיון יסכם המנחה:

'החל מהמחצית השנייה של המאה העשרים, התרבות הרווחת מאלפת אותנו לבולמוס צרכני.

פעם הפרסומת לאבקת כביסה סיפרה על יתרונותיה של אבקת הכביסה והפרסומת למכונית סיפרה על מעלותיה של המכונית.

היום כבר התרגלנו למצב המנוון שבו הפרסומת למכונית, לטלפון סלולרי או משקה קל נראות אותו דבר ובכולן אין זכר למכונית לטלפון או למשקה.

במסווה של 'סגנון חיים' ו'ערכי מותג' מנסים למכור לנו מוצרים שאנו בכלל לא זקוקים להם על ידי הבטחה מרומזת לאושר עילאי.

המסר של הפרסומות אינו: 'קנה משקה קל כדי שלא תהיה צמא', אלא 'קנה משקה קל כדי שתהיה צעיר ויפה'.

(מתוך כתבה שהתפרסמה באתר האינטרנט NRG)

**** כהמשך ישיר לפעילות זו ניתן לערוך שוק 'קח-תן'.**

כל ילד יתבקש להביא מביתו דברים שאין להם שימוש או שאינו זקוק להם יותר.

כל המשתתפים יציגו את סחורתם ויוכלו לסחור בה כך שכל אחד יוכל לקחת דבר ולתת בתמורה דבר אחר.

בסיום הפעילות יכינו המשתתפים שלטים וכרזות לקראת השוק, ויזמינו את חברי שאר הקבוצות להשתתף.

זמן

גיל יעד: כיתות ה' – ח'

משך הפעולה: 45 דקות

מטרות: המשתתפים יבינו את חשיבות התכנון והניצול של הזמן.

ציוד נדרש: סלסלה, משימות (נספח א'), סטופר, דפים כמספר משתתפי הקבוצה (נספח ב'), צבעים, 48 חתיכות בריסטול, סיפור הזקן והזמן (מצורף).

רקע

בעבר, כשהגיעה שנת השמיטה והחקלאים היו פוסקים מעבודתם הקבועה, היומימית, הזמן הפך לרחב וחופשי, ובזכות זאת התאפשר להם פנאי גדול יותר לעיסוקים אחרים.

במרווח הזמן שנוצר, ניצלו החקלאים את ההזדמנות להשקעה בבני משפחותיהם ובעיסוקים של רוח, תרבות ופנאי.

בשנה זו גדלה החשיבות של תכנון הזמן. על מנת שהזמן ינוצל היטב למנוחה ולעיסוק בדברים שבשגרה לא היה פנאי לעסוק בהם, נדרש החקלאי לחשוב מראש על הדברים שרצה לעסוק בהם ולתכנן את הזמן כך שיספיק לדברים כולם.

אצל כולנו קיימות שעות כאלה של 'שמיטה', זמן שבו אנו לא עוסקים בעבודתנו היומיומית.

בשעות האלה יש לנו האפשרות לבחור לאילו דברים חסר זמן במרוץ היומיום, מה חשוב לנו ובמה אנו רוצים למלא את הזמן שלנו.

'לקחת פסק זמן ולא לחשוב
לשבת מול הים ולא לדאוג
לתת לראש לנוח מהפיצוצים
לתת ללב לנוח מהלחצים

אני יודע שזה לא הזמן
בעצם גם אני עוד לא מוכן
אבל הנשמה רוצה קצת מנוחה
לתפוס אוויר בשביל לחזור לעבודה'

(אריק איינשטיין)

מהלך הפעולה

המנחה יפתח את הפעילות בדברי מבוא, לאחר מכן יניח המנחה סלסלת משימות (נספח א') במרכז החדר. כל משתתף יתבקש לקחת משימה ולבצע אותה.

לאחר שלוש דקות יעצור המנחה את הפעילות ויסכם את הישגיו של כל משתתף.

בשלב השני יודיע המנחה למשתתפים מראש, שיש להם זמן מוקצב ומוגבל. כדאי להניח שעון חול/ שעון לשלוש דקות. על המשתתפים למלא כמה שיותר משימות בזמן זה.

עם סיום הזמן המוגבל, יאסוף המנחה את חברי הקבוצה ויבקש מהם לספר על הישגיהם בשני המקרים.

יש להניח כי במקרה הראשון, כאשר המשתתפים לא ידעו על כך שהזמן מוגבל, כל אחד ביצע את המשימה שלה נדרש. משימה אחת.

הסוכנות היהודית
JEWISH AGENCY
FOR ISRAEL
ישראל

לעומת זאת, במקרה השני, כאשר ניתן למשתתפים זמן מוקצב, ובו הם נתבקשו למלא כמה שיותר משימות, ההספק היה רב יותר.

המנחה ישאל את המשתתפים מדוע במקרה השני ההספק היה גדול יותר? מה גרם לכך?

כאשר אנו מרגישים שהזמן מוגבל ויודעים שעלינו להספיק כמה שיותר, נעשה את כל המאמץ למצות את מירב הכוחות שבנו כדי להספיק ולעשות ככל היותר.

לאחר מכן, יחלק המנחה לכל משתתף דף ובו עיגול המחולק לעשרים וארבעה חלקים שווים (נספח ב'), במרכז החדר יונחו צבעים.

כל משתתף יתבקש לצבוע את הדף שלו בהתאם לדברים הממלאים בדרך כלל את שעות היממה שלו, על פי הצבעים הבאים:

- אדום - שינה
- צהוב - אוכל
- ורוד - תחביבים
- סגול - השתתפות בעבודות הבית
- חום - למידה
- ירוק - צפייה בטלוויזיה או זמן מחשב
- כחול - חברים

בשלב הבא יחולקו חברי הקבוצה לשתי קבוצות. כל קבוצה תקבל 24 חתיכות בריסטול.

המנחה יציג בפני כל קבוצה את רשימת העיסוקים שלעיל (אותה רשימה של המשימות האישיות). כל חתיכת בריסטול תייצג שעה ביום.

על הקבוצה לחשוב ולהחליט כמה זמן ראוי לתת לכל קטגוריה.

צפוי שיתעורר קושי בחלוקה, ואף דיון בשאלה לאיזה קטגוריה מגיע לקבל זמן וכמה.

לאחר סיום החלוקה יעורר המנחה דיון קצר:

- האם היה קושי בחלוקת הזמן? מדוע?
 - אילו תחושות התעוררו בעקבות מגבלת הזמן?
- כאשר אנו מרגישים שמשאב כלשהו מוגבל, עולה בנו צורך גובר לנצל אותו באופן המיטבי ולהשקיע מחשבה רבה בתהליך. לסיכום, המנחה יספר את הסיפור הבא:
- יום אחד הוזמן מרצה בדימוס מבית הספר למנהל ציבורי בצרפת לשאת הרצאה על הנושא "תכנון זמן יעיל" בפני קבוצה של 15 מנהלים בכירים בחברות הגדולות ביותר בארה"ב.

ההרצאה הייתה אחת מתוך חמש ביום שיון שאורגן במיוחד עבורם.

למרצה הוקצתה שעה אחת בלבד כדי "להעביר את החומר".

בעומדו לפני חברי קבוצת האליטה המנהלית הזו, שהיו מוכנים לרשום כל מילה שתצא מפיו של המומחה המפורסם, העביר המרצה הזקן את מבטו עליהם, אחד אחד, באיטיות, ולאחר מכן אמר: "אנו עומדים לערוך ניסוי".

מתחת לשולחן שהפריד בינו לבין מאזיניו הוציא המרצה מיכל זכוכית גדול והניחו בעדינות לפניו. אחר כך הוציא מתחת לשולחן כתריסר אבנים, כל אחת בגודל של כדור טניס, והניחן בעדינות, אחת אחת בתוך המכל.

כאשר התמלא המכל לגמרי ולא ניתן היה להוסיף עוד אבן אחת, הרים המרצה את מבטו באיטיות אל תלמידיו ושאל: "האם המכל מלא?" כולם השיבו "אכן". המרצה המתין מספר שניות והוסיף: "האומנם?" ואז שוב התכופף והוציא מתחת לשולחן כלי מלא אבני חצץ.

בקפדנות שפך את החצץ מעל לאבנים וניער מעט את המכל. אבני החצץ הסתננו בין האבנים הגדולות עד שירדו לתחתית המכל.

שוב הרים את מבטו המרצה הזקן אל הקהל ושאל: "האם מלא המכל?" עתה התחילו להבין מאזיניו המבריקים את כוונתו. ואחד מהם השיב "כנראה שלא!" "נכון" ענה המרצה הזקן חזר והתכופף והפעם הוציא מתחת לשולחן סיר מלא בחול.

בתשומת לב שפך את החול לתוך המכל.

החול מילא את החלל בין האבנים הגדולות לבין החצץ. פעם נוספת שאל המרצה את תלמידיו: "האם מלא המכל?" הפעם ללא היסוס ובמקהלה השיבו התלמידים המחוננים "לא!" "אתם צודקים", השיב להם המרצה הזקן. וכמו שציפו התלמידים רבי היוקרה והעוצמה, הוא נטל את כד המים שעמד על השולחן ומילא בהם את המכל עד לשפתו.

המרצה הרים את מבטו לקהל ושאל "איזו אמת גדולה יכולים אנו ללמוד מניסוי זה?" בחושבו על נושא ההרצאה השיב אחד הנועזים והזריזים שבין המאזינים: "אנו למדים שככל שהיומן שלנו נראה לנו גדוש בהתחייבויות, אם באמת מתאמצים, תמיד ניתן להוסיף עוד פגישות ועוד מטלות.

"לא", השיב המרצה הזקן. "האמת הגדולה שמוכיח לנו הניסוי היא זו: אם לא מכניסים למיכל קודם כל את האבנים הגדולות, לעולם לא נוכל להכניס את כולן אחר כך".

דממה השתררה באולם, כאשר כל אחד מנסה לתפוס את מלוא המשמעות של דברי המרצה.

הזקן התבונן בשומעיו ואמר: "מהן האבנים הגדולות בחייכם? בריאותכם? המשפחה? ידידכם? הגשמת חלומותיכם? לעשות מה שאתם באמת אוהבים? להילחם למען מטרה נעלה? להינפש? לקחת זמן לעצמכם, משהו אחר?"

"מה שחייבים לזכור הוא שחשוב ביותר להכניס קודם את האבנים הגדולות בחיינו, כי אם לא נעשה זאת, אנו עלולים לפספס את החיים.

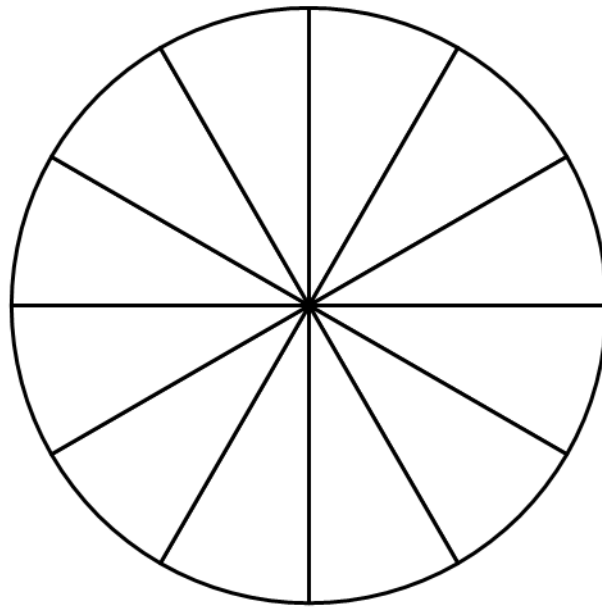
אם ניתן עדיפות לדברים הקטנים (החצץ, החול) יתמלאו החיים בדברים הקטנים ולא יישאר די מהזמן היקר שלנו כדי להשיג את הדברים החשובים באמת בחיים. משום כך לעולם אל תשכחו לשאול את עצמכם את שאלה: מהן האבנים הגדולות בחיי? וכאשר תזהו אותן, תכניסו אותן ראשונות במכל (החיים) שלכם". בהנפת יד ידידותית בירך המרצה הקשיש את מאזיניו ויצא באטיות מן האולם.

נספח א':

- לפתוח חלון
- לקפוץ 5 פעמים על רגל אחת
- לסדר כסאות בטור
- להגיד עשר פעמים 'המחצרים חצרצו בחצוצרה'
- למחוא כפיים
- לתת מחמאה לשני אנשים
- לקלוע צמה
- לחלוץ נעליים
- לשלב ידיים
- לסגור חלון
- לספר בדיחה
- לנעול נעליים
- לגעת בשלושה דברים כחולים
- להגיד ששה שמות של משתתפים הנמצאים בחדר
- לצחוק בקול רם
- לדבר במשך דקה על ניצול זמן

נספח ב':

12 שעות היממה

מפגש סיכום

גיל יעד: כל השכבות

משך הפעולה: שעה וחצי

מטרות: סיכום שנת הפעילות בנושא שנת שמיטה

ציוד נדרש: לוח ניקוד, טוש, סלטייפ, כרטיסיות (נספח א'), סטופר, משחק זיכרון (נספח ב'), ציורי עץ מפעילות המבוא, צבעים, קטע סיכום, 2 פרסים לקבוצות הזוכות.

כמעט בלי לשים לב עברה שנה.

שנה שבה נחשפנו למושג 'שנת שמיטה' ולכל הערכים והעקרונות שהיא כוללת בתוכה.

ההפעלה תעסוק בסיכום שנת הפעילות מתוך חזרה על הדברים שנלמדו.

את ההפעלה נפתח במשחק 'תן קו':

המנחה יחלק את חברי הקבוצה לשתי קבוצות, קבוצה א' וקבוצה ב', ויתלה על הקיר טבלה עם לוח ניקוד:

קבוצה ב'

קבוצה א'

בשלב זה, יניח המדריך על השולחן ערימת כרטיסיות (נספח א') שבהם מושגים שונים שנלמדו במהלך השנה.

בכל סבב, תשלח קבוצה אחת נציג שיצטרך במשך 3 דקות לנסות ולהסביר לקבוצתו את המושג הכתוב בכרטיסיה ללא ציון המושג (באמצעות דיבור או פנטומימה).

(למשל: המושג הוא חקלאות. החניך יתבקש להסביר את המושג כך למשל: עבודת אדמה, איכר וכו'.. אך ללא אזכור המילה חקלאות על כל הטיותיה)

אם הקבוצה הצליחה לנחש נכון את המושג ושלוש הדקות עוד לא נגמרו, הנציג ימשיך וייקח עוד כרטיסיה וינסה להסביר גם אותה וכך עד תום הזמן.

כל מושג שנוחש נכונה יזכה את הקבוצה בחמש נקודות.

עם תום הזמן, ייבחר נציג מהקבוצה השנייה לסבב זהה, וכך עד לסיום כל הכרטיסיות.

עם תום ניחוש כל הכרטיסיות, נסכם את מצב הנקודות של כל קבוצה.

בשלב השני, נשחק את אותו המשחק שוב, רק שהפעם הנציג יתבקש להסביר את המושג במילה אחת בלבד!

(למשל: המושג הוא חקלאות. הנציג יאמר: איכר.)

עם תום הכרטיסיות, נסכם שוב את הנקודות ונצא לסבב אחרון.

בשלב האחרון, נשחק את המשחק שוב, הפעם הנציג יסביר את המושג לקבוצתו בפנטומימה. ללא שימוש במילים בכלל.

בתום המשחק, נסכם את מצב הנקודות ונכריז על הקבוצה הזוכה.

בשלב הבא, נשחק משחק הזיכרון (נספח ב')

במשחק זה שוב נחלק את הקבוצה לשתי קבוצות שיתחרו זו מול זו.

המנחה יניח על הרצפה כרטיסיות הפוכות בהן 12 זוגות של קלפים.

כל קבוצה תתבקש בתורה להרים 2 קלפים, להפוך ולראות האם הם מתאימים.

אם כן, תשמור אצלה את זוג הקלפים, אם לא, תניח חזרה ותחכה לתור הבא.

לאחר סיום המשחק יוציא המנחה את ציורי העץ מהפעילות הראשונה בשנה זו, ויחלק לכל אחד את הציור שצייר אז. המנחה ישאל: האם אתם עדיין מזדהים עם הדמות שצבעתם אז? או שהייתם רוצים לצבוע דמות אחרת?

המנחה יניח על הרצפה צבעים, כדי שאם משהו ירצה לשנות ולצבוע דמות אחרת הוא יוכל לעשות זאת.

המנחה ישאל אם אחד המשתתפים ירצה לשתף בשינוי שעשה, אם כן - יינתן זמן לשיתוף.

לסיכום יבקש המנחה מהמשתתפים לחשוב על דבר אחד שהם לוקחים משנה זאת להמשך הדרך, ולאחר מכן לשתף בו את שאר חברי הקבוצה.

המדריך יסכם:

'בין כל המצוות התלויות בארץ תופסת מקום מיוחד מצוות השמיטה, הן מצד היקפה והן מצד השפעתה על המבנה הכלכלי, החברותי, והמחשבתי כאחד.

מקובלת היא (ביהדות) החלוקה של המצוות למצוות שבין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחברו...

גדולה מצווה זו של שביעית שכרוכים ומשתלבים בה שני התכנים גם יחד;

וכמבנה-על המזדקף ועולה מעל שני תכנים אלה- מצווה שבין אדם לעצמו, בהיותה מיועדת לפתוח לאדם אופקים חדשים לשלמות והשתלמות.

(הרב שאול ישראלי זצ"ל)

השנה זכינו בהזדמנות מיוחדת, המגיעה אחת לשבע שנים, אשר פתחה בפנינו עולם עשיר וחדש. לאורך השנה ראינו ששנת השמיטה, שנראית במבט ראשון כשנה שכל משמעותה היא איסור על עבודה חקלאית, מאגדת בתוכה עולם שלם של משמעויות וערכים שונים.

למעט ההשלכות המעשיות הקשורות במצוות השמיטה, כמו שמיטת האדמה ושמיטת החובות, למדנו על מערכת שלמה של ערכים אוניברסליים שנלמדים ממצווה זו.

הציווי על שמיטת האדמה נותן שנה של מנוחה לאדמה ותורם לשיקום המערך האקולוגי.

הצמצום שנוצר בשנת השמיטה, כאשר היבול פוחת ועמו גם הסחר, מספק לנו הזדמנות לערוך מחדש בחינה והסתכלות: מה אנו צורכים ולמה מתוך זה אנו באמת זקוקים?

הציווי על שמיטת החובות חותר למתן הזדמנות לאיזון ולשוויון כלכלי.

הזמן המתפנה כאשר אין עיסוק יומיומי בעבודה, מאפשר לכל אדם לבחור לעצמו עיסוק של פנאי ולהקדיש זמן לצמיחה, להתפתחות ולמעשים טובים.

עכשיו, כשנגמרת השנה ומתחילות עוד שש שנים של עבודה ועמל, מה אנו לוקחים מהשנה הזאת כצידה לדרך הארוכה עד שנת השמיטה הבאה?

נספח א':

חקלאות	צרכנות	שמיטה	שוויון	עבודת אדמה	שבת	שבע שנים	מנוחה	הפסקה	צריכת יתר
פרסומת	קניות	עני	עשיר	שוויון הודמנויות	ייצוא	רכוש	שמיטת כספים	ארץ ישראל	יובל
טבע	שמירת סביבה	מותג	אחריות	איזון	פנאי	יצירה	בעלות	זמן	חברה

נספח ב':

שש שנים תזרע שָׂדֶךְ, ושש שנים תזמר כְּרָמָךְ, וְאֶסְפָּתָה, אֶת-תְּבוּאָתָהּ.	ובשנה השביעית, שבת שבתון יהיה לארץ--שבת, ליהיה .
השמיטה היא גורם מאזן. שש שנים תעבוד, תצבור, תנצל	בשנה השביעית תנוח, תחלק, תניח.
בשנת השמיטה, פעם לשבע שנים, אין בעלות על האדמה. בכל השנה הזאת – הפקר היא האדמה לכולם-	וירגיש העשיר כי עשירותו אינה בת-קיימא, וירגיש העני כי עניותו אינה מתמדת.
וְאִשְׁרֵי יְהוּדָה לֶךְ אֶת-אֶחִידָה, תִּשְׁמַט יָדָהּ.	אָפֶס, כִּי לֹא יִהְיֶה-כֶּהָ אֶבְיוֹן.
'האדמה היא מקור החיים	והיצירה והתרבות והעצמאות האמתית'.
בשנת השמיטה האדם קוטף מן השדה את המזון הנחוץ לו ולבני ביתו ותו לא.	אין אגירת רכוש. אין צבירת הון. אין שעבוד לטירוף הצרכני
את אותה הפעולה, שהשבת פועלת על היחיד	פועלת היא השמיטה על האומה בכללה
השמיטה היא קריאה לביצור בועה בזמן, שבה העשייה הכלכלית אמורה להגיע לרגיעה	שמטפחת חמלה, רחמים ואף שותפות בין כל החולקים את פני האדמה, כולל חיית השדה.
העבודה, גם אם יוצרת היא, וגם אם הורסת, הריהי התערבות מצד האדם בעולם הפיזי.	המנוחה היא מצב של איזון בין האדם לטבע – אסור לו לאדם לנגוע בטבע, לשנותו בכל דרך שהיא, לא לבנות ולא להרוס דבר.
צריך כל אדם לומר: כל העולם לא נברא אלא בשבילי	נמצא כשהעולם נברא בשבילי, צריך אני לראות ולעיין בכל עת בתיקון העולם. ולמלאות חסרון העולם, ולהתפלל בעבורם
קשה שלא להתרשם מעמקות האידיאה, הנעה בזהירות בין הרצון לשמר את רכושו של האדם	לרצון שלא לראות ברכוש חזות הכול.
מצוות השמיטה צופנת ערכים דתיים, חברתיים, תרבותיים ומדיניים רבים וחשובים... היא עשויה להיהפך לאחד הנכסים החשובים ביותר בתרבות היהודית. מתפקידנו להתאמץ להקנותה לעולם החיצוני ולדורות שיבואו אחרינו.	אולם, מתחילה עלינו להקנות אותה לנו לעצמנו, להעלותה ולשכללה תוך הניסיון בחברתנו אנו וסוף הכבוד לבוא.

במה לקהילה הינה מיזם חברתי המבקש לקדם ולפתח את הנגב על בסיס המטרות הבאות:

1. עשייה חינוכית, חברתית ותרבותית בנגב
2. פיתוח קהילתי ובין קהילתי
3. עידוד עשייה בת קיימא
4. חיזוק זהות יהודית מגוונת
5. קידום אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים
6. פיתוח וחיזוק כלכלה מקומית מקיימת ויצירת מקורות פרנסה באמצעות הפעלת סדנאות, הרצאות, אירועים וכנסים.

עמותת במה לקהילה בכרמים נוסדה על ידי הקהילה המתחדשת בקיבוץ כרמים. לפני שנים ספורות הגיעו לקיבוץ הקטן, שנמצא בשעתו בפרשת דרכים, צעירים, רובם ככולם ממרכז הארץ, במטרה להתיישב בנגב ולפתח את האזור. ביחד עם ותיקי הקיבוץ הוגדר חזון חדש לקיבוץ אשר בנוי על קהילה מעורבת לחילונים ודתיים; אורח חיים בר קיימא ואחריות חברתית פנימה והחוצה. עמותת במה לקהילה בכרמים הוקמה כדי לקדם עשייה ושיתופי פעולה עם הקהילות השכנות, יהודיות וערביות, חילוניות ודתיות, נורמטיביות ובעלות צרכים מיוחדים - בתחומים של תרבות חינוך חברה וסביבה.

כדי לאפשר את הפעילות החברתית וכדי לפתח מקורות פרנסה לתושבי הקיבוץ והאזור הקימה העמותה מרכז תיירות חינוכית המשלים את שאר ענפי התיירות הקיימים בכרמים (צימרים באירוח כפרי, קייטרינג כשר ופיינטבול). המרכז החינוכי מפעיל תכניות בתחומים הנוגעים בחזון הקיבוץ. התוכניות מתאימות לקבוצות מהארץ ומחו"ל, לילדים, נוער ומבוגרים.

לפרטים תמר: 052-3232117

דוא"ל: bama@kramim.org.il

אתר במה לקהילה: <http://bamalakehila.co.il>